

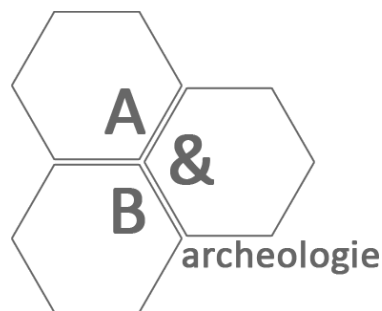
2026.007

Nota Koolkerke Brugse Steenweg

Programma van maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Gwendy WYNS

27-3-2026

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden aan de Brugse Steenweg te Koolkerke (deelgemeente van Brugge, provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog. De archeologienota¹ bestond enkel uit een bureauonderzoek. In het programma van maatregelen was opgenomen dat een landschappelijk booronderzoek, en indien nodig een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek, en een proefsleuvenonderzoek dienden uitgevoerd te worden in een uitgesteld traject. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van dit verder vooronderzoek beschreven.

In eerste instantie werden landschappelijke boringen uitgevoerd op het terrein. Dit onderzoek werd uitgevoerd op woensdag 4 maart 2026. In totaal werden 6 boringen uitgevoerd, verspreid over het volledige terrein. Hierbij werden langs de westelijke grens, langs de Brugse Steenweg, resten van de gedempte 'Sluysse Vaart' aangetroffen. In de rest van het terrein was een puinig pakket aanwezig waardoor verschillende boringen gestaakt werden. De kans dat steentijd artefactensites *in situ* bewaard zouden zijn binnen het plangebied werd dan ook laag ingeschat, enerzijds door de verstoringen en anderzijds door de aanwezigheid van de vaart. Er werd bijgevolg geen verder booronderzoek uitgevoerd. Om na te gaan of op het terrein nog een archeologische site in de vorm van grondsporen aanwezig was en om de opbouw van de 'Sluysse Vaart' te documenteren, diende het proefsleuvenonderzoek wel nog uitgevoerd te worden zoals voorzien in het programma van maatregelen bij de archeologienota.

Het proefsleuvenonderzoek vond plaats op donderdag 19 maart 2026. Het sleuvenplan zoals opgenomen in het programma van maatregelen werd tijdens het onderzoek licht aangepast naar de terreinomstandigheden. Sleuf 7 werd plaatselijk onderbroken door de aanwezigheid van een te behouden boom. Daarnaast werden in plaats van 7 sleuven, 8 sleuven aangelegd. Voor de uitgraving werd gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak van 2m breed. De grond werd gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Na de voltooiing van de registratie werden de sleuven gedicht.

Het projectgebied had een oppervlakte van ca. 5904m². Hiervan werd ca. 732m² (12,4%) onderzocht door proefsleuven en kijkvensters. De vooropgestelde dekkingsgraad van 12,5% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarssleuven/volgsleuven/kijkvensters) werd hiermee net niet behaald. Desondanks kon een goede inschatting gemaakt worden van het archeologisch potentieel van het projectgebied.

¹ Acek, Bracke, Fonteyn 2025a; 2025b.

In de archeologienota werd op basis van het landschappelijk en bodemkundig kader een verhoogde trefkans voor zowel steentijd artefactensites als voor sites met grondsporen aangegeven. Het archeologisch kader toonde aan dat er in de omgeving menselijke bewoning voorkomt vanaf de steentijden.

Het landschappelijk bodemonderzoek gaf aan dat er op het terrein één archeologisch niveau aanwezig was, zijnde dit van de C-horizont. De kans op de in situ bewaring van steentijd artefactensites werd op basis hiervan laag ingeschat. Grondsporen zouden wel nog bewaard kunnen zijn op het terrein, op het niveau van de C-horizont, waarvan de top zich op ca. 60 à 70cm onder het huidige maaiveldniveau bevond. Het booronderzoek toonde verder aan dat er in het oostelijke deel van het terrein mogelijk enkele verstoringszones aanwezig waren. Dit diende echter bevestigd te worden tijdens het proefsleuvenonderzoek.

Het proefsleuvenonderzoek bevestigde dit vermoeden. In het oostelijk deel van het terrein werden meerdere grootschalige verstoringen aangetroffen die zeer waarschijnlijk te relateren zijn aan de voormalige bebouwing. In het overige deel van het plangebied werd tijdens het onderzoek slechts één grondspoor, meer bepaald de resten van de 'Sluyssche Vaart' met een vermoedelijke dijk aangetroffen. In de dempingslagen van de vaart werden 2 munten uit de 16de en 17de eeuw aangetroffen. Op de 16de-eeuwse kaart van Pourbus is langs beide zijden van de Vaart nog een weg zichtbaar. Hiervan werden geen archeologische resten meer aangetroffen. De dempingslagen zoals te zien in profiel 1 zijn waarschijnlijk te dateren in de 19de eeuw.

De oorsprong van de Brugse Steenweg en de Sluyssche Vaart is te situeren zijn te relateren aan het landschap in de vroege middeleeuwen (4de-8ste eeuw n.C.). In deze periode overspoelde het kustgebied opnieuw en werden verschillende getijdengeulen uitgeschuurd waardoor een krekenslandschap ontstond. Door afzettingen van klei of zandige klei in deze kreekgeulen ontstonden de polders. Op de aangeslibde grond groeide een vegetatie die toeliet om schapen te laten grazen. Plaatselijk werden de kreekruigen gebruikt als vluchtweg of werden terpen opgeworpen. Wegen als de Koolkerkse Steenweg/Brugse Steenweg en de Dudzeelse Steenweg zijn relictten van schaapsdriiftwegen die vanuit het veilige en droge Brugge naar het te cultiveren en overstroomde gebied ten noorden ervan leidden. De weg volgde de loop van het Oude Zwin, een kanaal dat rond 1290 werd gegraven en toen uitliep in de monding van het Zwin. Door onder meer inpolderingen begon de Zwingel te verzanden. Dit proces voltrok zich gedurende de 15de-16de eeuw. In een poging om Brugge opnieuw te voorzien van een duurzame verbinding met de zee werd tussen 1548 en 1567 het Oude Zwin, dat tegen het einde van de 13de eeuw reeds verzand en praktisch onbevaarbaar was, heruitgegraven. In 1564 werd in de bedding van het Oude Zwin een nieuw kanaal, de zogenaamde 'Sluyssche Vaart' of 'Proostse Vaart', uitgegraven. Deze waterloop werd rond 1800 opnieuw gedempt waarna in 1845-1846 op de westelijke dijk een steenweg met barrièrerecht werd aangelegd.

Het vooronderzoek genereerde alle informatie met betrekking tot de Sluyssche Vaart. Samen met de verdere afwezigheid van sporen, kan gesteld worden dat op het terrein geen archeologische sites voorkomen. **Een verder terreinonderzoek zal dan ook geen verdere kenniswinst opleveren en wordt niet geadviseerd.**